

JOBCENTRENE ERFARINGER MED RESSOURCEFORLØB

KL-undersøgelse af ressourceforløb 2016

Ressourceforløb – hvad er jobcentrenes erfaringer?

Reformen på førtidspension- og fleksjobområdet trådte i kraft 1. januar 2013. Målene om færre tilkendelser af førtidspension er indfriet, og antallet af ressourceforløb er stigende.

Sidste år, i marts 2015, gennemførte KL en undersøgelse af ressourceforløb med særlig fokus på, om intentionerne bag reformen blev indfriet og hvilke barrierer, kommunerne oplevede i forbindelse med implementeringen af reformen. Undersøgelsen talte sit tydelige sprog, at kommunerne oplevede, at intentionerne blev indfriet og generelt var der optimisme i forhold til den nye model.

Det tværfaglige samarbejde blev dog understreget som en væsentlig udfordring i undersøgelsen i 2015. Særligt i forhold til den økonomiske del og at lovgivningerne ikke spiller sammen. Knap 50 pct. af kommunerne mente, at disse udfordringer besværliggjorde indfrielsen af intentionen med reformen. Ligesom borgerens motivation også blev fremført som en afgørende faktor.

KL har nu gennemført en ny undersøgelse af ressourceforløb, med det formål at få en opdateret status på implementeringen af reformen, men også for at blive klogere og være nysgerrige på, hvordan kommunerne arbejder med ressourceforløb. Særligt er der i undersøgelsen fokus på indsats i ressourceforløb, både i forhold til typer af indsats og progression. Herudover vil det tværfaglige samarbejde også være i fokus.

Om undersøgelsen

KL's undersøgelse af ressourceforløb er gennemført i marts-april 2016 og består dels af en registerundersøgelse og dels af en spørgeskemaundersøgelse.

Registerundersøgelsen er baseret på offentligt tilgængelige data fra Jobindsats, Ankestyrelsen og egne beregninger på baggrund af DREAM. Spørgeskemaundersøgelsen er gennemført i marts 2016 blandt landets 98 kommuner. Skemaet er sendt til jobcenterchefen, som har haft mulighed for at videresende spørgeskemaet til en relevant medarbejder. Der er afgivet ét svar pr. kommune. Undersøgelsens svarprocent er 71 pct. og tre ud af fire af dem, der har besvaret, har bidraget med supplerende bemærkninger.

Hovedkonklusioner

Undersøgelsens overordnede konklusion er, at kommunerne viser gode resultater med de ressourceforløb, der er afsluttet. Intentionen med førtidspension- og fleksjobreformen er blevet indfriet; der er sket et fald i tilkendelsen af førtidspension og antallet borgere i fleksjob er steget.

Undersøgelsen viser at:

- Borgerne ofte har været ledige eller sygemeldte i en længere periode og kæmper med komplekse problemer. Derfor kræver det ofte en stor del motivationsarbejde og social- og sundhedsmæssige indsatser, før borgeren er klar til at starte i virksomhedspraktik. Mange jobcentre arbejder allerede metodisk med at fremme motivationen.
- Nogle kommuner oplever, at det er vanskeligt at finde virksomheder, som kan rumme borgerne. Andre kommuner oplever, at virksomhederne er positive overfor målgruppen. Virksomhederne fravælger borgere i ressourceforløb, både fordi de er mindre ressourcestærke og har komplekse problemer. Der er fortsat behov for at endnu flere virksomheder er klar til at inkludere denne målgruppe på arbejdspladsen

- Det tværfaglige samarbejde vurderes i store træk til at fungere. Men der er behov for at udvikle på samarbejdet om tværgående indsatser samt finde løsninger på økonomiske snitflader og lovgivninger, som ikke spiller sammen på tværs
- Til en del af spørgsmålene er jobcentrenes svar meget spredt. Det tyder på, at jobcentrene oplever arbejdet med ressourceforløb meget forskelligt, hvilket understreges af deres supplerende bemærkninger. Der er stadig behov for udvikling og erfaringsudveksling.

Opsamling på resultaterne

Intentionen med førtidspension- og fleksjobreformen er blevet indfriet. Der er sket et fald i tilkendelse af førtidspension og dette særlig i forhold til borgere med psykiske lidelser. Antal borgere i fleksjob er steget med næsten 12.000 borgere og der er færre på ledighedsydelse end hidtil. Samlet set viser det, at kommunerne har været gode til at skabe resultater på området. Der er stadig udfordringer og dele af implementeringen, som har brug for udvikling og fokus.

Jobcentrenes største udfordring for et vellykket ressourceforløb, er borgernes motivation. Dette var også et af de punkter, som blev understreget i undersøgelsen i 2015. Begrebet motivation er dog vigtigt at forstå som betinget af forskellige faktorer fx lang forsørgelsehistorik, usikkerhed vedr. ressourceforløb og en forventning om førtidspension. Undersøgelsen viser samtidig, at motivationen er mulig at ændre i en positiv retning og mange jobcentre har fokus på at fremme denne del.

Tværfaglighed er et vigtigt omdrejningspunkt i ressourceforløbet og jobcentrene vurderer, at de generelt er kommet godt i gang med samarbejdet på tværs. Det gælder både i forhold til regionernes klinisk funktion og internt i kommunen. En stor del svarer, at det tværfaglige samarbejde er nogenlunde, hvilket indikerer, at der er mulighed for forbedring. Svarene viser også, at et godt samarbejde ikke nødvendigvis betyder, at det kommer aktivt i spil, når det handler om tilbudsdel. Det er interessant set i lyset af, at mangel på relevante tilbud samt at lovgivningerne ikke spiller sammen, vurderes som udfordringer for et vellykket ressourceforløb. Et godt samarbejde kan dog være en god forudsætning for samarbejde på tværs i forhold til indsatsdelen, som i nogle kommuner har behov for at blive styrket.

Det er kun muligt via dataudtræk at måle på tilbud i beskæftigelseslovgivningen. Derfor var det relevant at spørge ind til brugen af andre tilbud i undersøgelsen. Næsten halvdelen af jobcentrene svarer, at ud af de borgere, som ikke er i et beskæftigelsesrettet tilbud, er mere end 50 pct. af dem i en anden type tilbud. De understreger også, at der ofte kan være behov for at borgeren kommer i et social- og sundhedstilbud før borgerne er klar til en virksomhedsrettet indsats.

Praktik og løntilskud etableres typisk et godt stykke tid inde i borgerens forløb. 14,7 pct. af borgerne er i virksomhedsrettet indsats og jobcentrene tror på, at tallet vil stige de kommende år. De oplever dog udfordringer i forhold til virksomhedernes inklusion af målgruppen. Særligt fordi borgerne har komplekse problemer og virksomhederne hellere tager mere ressourcestærke borgere i praktik eller løntilskud.

Undersøgelsen viser, at det er forskelligt, hvornår der opleves progression i borgerens sag, hvilket er forventeligt grundet målgruppens kompleksitet. 25 pct. af jobcentrene anvender værktøjer til progressionsmåling og flere er i gang med at udvikle redskaber, som kan måle borgerens udvikling.

Borgerne deltager stort set altid på rehabiliteringsmøderne, hvor der typisk også deltager 5 fagpersoner. Jobcentrets virksomhedskonsulenter er sjældent

repræsenteret ved mødet. Der afsættes oftest 45-60 minutter pr. borgersag (udover forberedelsestid) og antallet af rehabiliteringsmøder er forskelligt afhængigt af kommunens størrelse og antal borgere i målgruppen.

Størstedelen af jobcentrene forventer, at mindre end hver 10. borger i ressourceforløb bliver selvforsørgende. De forventer, at antallet af borgere som går fra ressourceforløb til førtidspension fortsat vil ligge på lidt over 50 pct. Jobcentrene har understreget, at det er vanskeligt at svare på, hvad effekten bliver af ressourceforløbene, da der er tale om borgere med komplekse problemer.

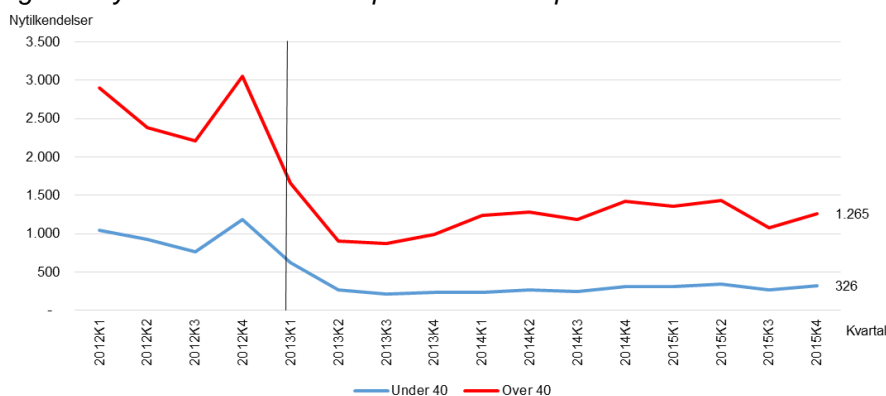
Undersøgelsen har givet mere viden om jobcentrenes arbejde med ressourceforløb. De forskellige og ofte spredte svar vidner om, at opgaven er vanskelig og ikke mindst, at det er en kompleks målgruppe, som jobcentrene har med at gøre. Komplex i den forstand, at borgerne har komplekse problemer, men også at det er en blandet gruppe borgere, der er i ressourceforløb. Svarene tegner et billede af, at kommunerne har forskellig praksis på området, og at mange fortsat udvikler og justerer indsatsen i takt med at de bliver klogere på opgaven. Det er vigtigt, at kommunerne har fokus på området for at skabe vellykkede ressourceforløb og især, at de arbejder på at fremme indsatsen på tværs af forvaltninger og sektorer.

Data viser

I det følgende gennemgås først registerundersøgelsen og derefter resultaterne af spørgeskemaundersøgelsen. Indledningsvist gøres kort status over intentionerne med reformen af fleksjob og førtidspension baseret på registerdata. Dette indeholder en oversigt over tilgangen til førtidspension og bevillingsgrundlaget.

Figur 1 viser, at tilkendelserne af førtidspension fortsat ligger stabilt under niveauet før reformens ikrafttræden, et niveau, der umiddelbart er halveret. Stigningen i antallet af tilkendelser kort før reformens ikrafttræden afspejler formentligt, at mange sager skulle gennemgås inden reformens ikrafttræden. Der dannes et tydeligt billede af, at reformens intentioner om at begrænse tilgangen til førtidspension fortsat gør sig gældende.

Figur 1. Nytilkendelser af førtidspension fordelt på alder

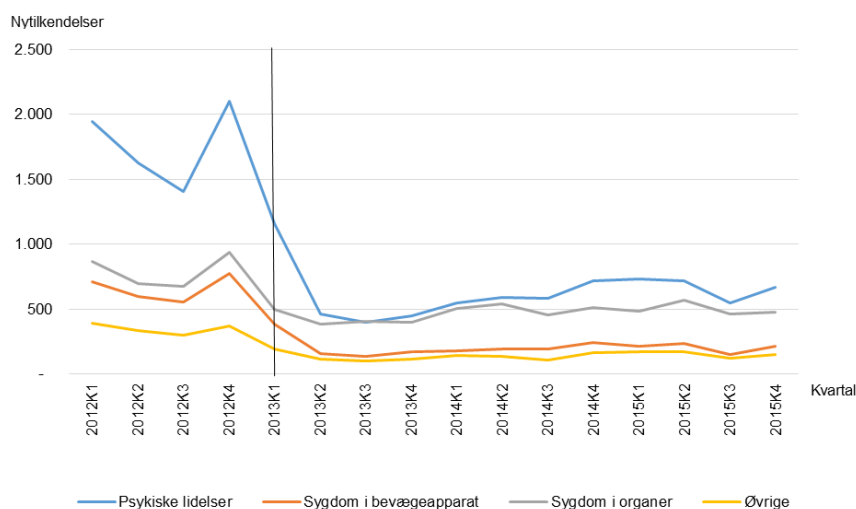

Kilde: Ankestyrelsen

Note: Den lodrette linje markerer reformens ikrafttræden

Figur 2 viser, at faldet i tilkendelser af førtidspensioner i høj grad tilfalder, at der tilkendes færre førtidspensioner på baggrund af psykiske lidelser, hvilket er intentionen med reformen. Der er dog også sket et mindre fald i de tre andre grupperinger af tilkendelser.

Figur 2. Nytilkendelser af førtidspension fordelt på bevillingsårsag

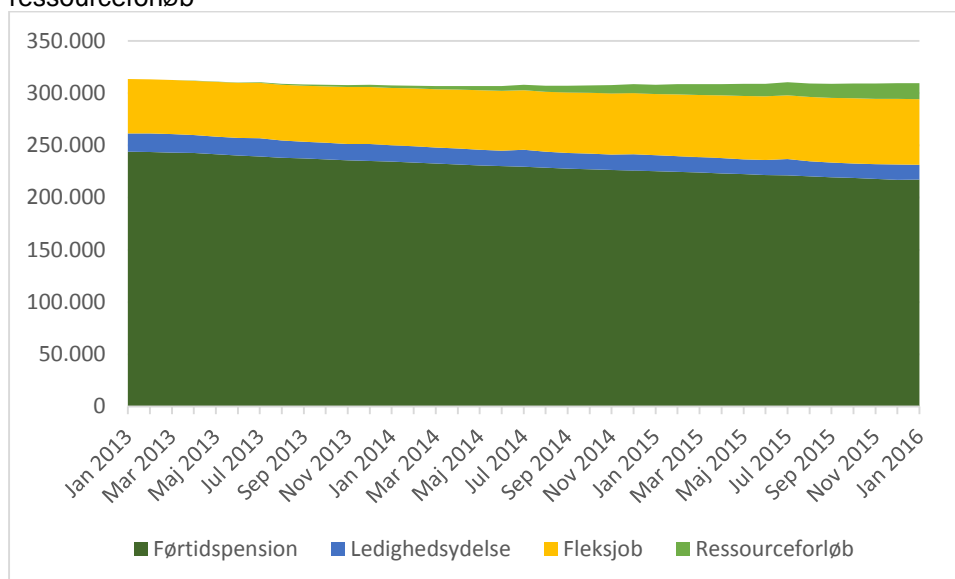
Kilde: Ankestyrelsen

Note: Den lodrette linje markerer reformens ikrafttræden

Figur 3 danner et overblik over antallet af borgere på fleksjob, ledighedsydelse og ressourceforløb. Den viser også, hvor mange borgere, der får udbetalt førtidspension (og er dermed ikke et billede af nytilkendelser af førtidspension).

Den samlede gruppe er stort set uændret, men der har været et ændring i fordelingen. Der er sket et fald i antal af borgere, der modtager førtidspension og antallet af borgere i fleksjob er steget med over 10.000 borger siden reformens indførelse. Samtidig er antallet af borgere på ledighedsydelse faldende. Figuren viser dermed, at andelen af borgere fordeler sig anderledes og at flere kommer tættere på arbejdsmarkedet i stedet for passiv forsørgelse.

Figur 3. fuldtidspersoner på førtidspension, fleksjob, ledighedsydelse og ressourceforløb

Kilde: Jobindsats

Registerdata viser, at der pr. 1 januar 2016 er 17.503 personer, som har været i ressourceforløb siden reformen trådte i kraft. 1.939 af disse har afsluttet deres forløb. Af de, der har afsluttet deres forløb, blev 3 pct. selvforsørgende. Ud af alle er 55,4 pct. tilkendt førtidspension og 8,6 pct. kommet i fleksjob. Yderligere er 19,3 pct. visiteret til fleksjob, men modtager ledighedsydelse.

Ud af dem der tilkendes en førtidspension, er størstedelen over 40 år, og der ses en tendens til, at ressourceforløb, som afsluttes efter et år ofte afsluttes til tilkendelse af førtidspension.

Ud af de afsluttede forløb kom 40,5 pct. fra kontanthjælp, 36,6 pct. fra sygedagpenge, 9,6 pct. fra ledighedsydelse og 10,2 pct. fra selvforsørgelse (selvforsørgede kan fx være personer, der ikke var berettiget til anden ydelse før overgangen til ressourceforløb, eksempelvis 18-årige eller personer, der har opbrugt ret til sygedagpenge).

KL har spurgt jobcentrene

I spørgeskemaundersøgelsen er jobcentrene blevet spurgt ind til fire elementer i relation til arbejdet med ressourceforløb: udfordringer, det tværfaglige samarbejde, indsats, progression i sagerne og borgerens motivation. Herudover er de blevet spurgt om rehabiliteringsmøderne og om deres forventninger til effekten af ressourceforløb. Det har været muligt at uddybe sine svar i fritekstfelter. Resultaterne af undersøgelsen præsenteres i det følgende.

Centrale udfordringer

Kommunerne bliver spurgt ind til, hvordan de vurderer en række udfordringer for realiseringen af et vellykket ressourceforløb.

Tallene i figur 4 viser, at der er forskel på, hvad kommunerne oplever som udfordringer for et vellykket ressourceforløb. Dog er der ikke stor forskel på, hvilke udfordringer der opleves som de største, når man sammenligner undersøgelsen fra 2016 med undersøgelsen, der blev lavet af KL i 2015.

Den udfordring, som jobcentrene er mest enige om, er borgerens motivation. Dette opleves som en central barriere for at gennemføre et vellykket ressourceforløb. 51 pct. svarer, at borgerens manglende motivation er en stor eller meget stor udfordring, 49 pct. oplever, at der er en lille eller nogen udfordring, mens ingen angiver, at det ikke er nogen udfordring. Dette spørgsmål blev også stillet i undersøgelsen fra 2015, hvor 50 pct. svarede, at borgerens motivation var en stor eller meget stor udfordring.

Flere jobcentre understreger vigtigheden af definitionen af motivation i denne sammenhæng og et jobcenter skriver:

"Det er svært at sige, om motivation er det rigtige begreb at anvende. Det handler nok mere om, at borgerne har en lang forsørgelsehistorik bag sig, og derfor ikke umiddelbart kan skelne ressourceforløbets indsats med de øvrige. Dertil kommer at den nuværende gruppe af borgere i ressourceforløb er karakteriseret ved, at de oprindeligt ønskede en førtidspension, hvorfor en virksomhedsrettet indsats kan være udfordrende. Vi kalder det ikke manglende motivation, men behov for udvikling af deltagelse og samarbejde" (KL's spørgeskemaundersøgelse, marts 2016)

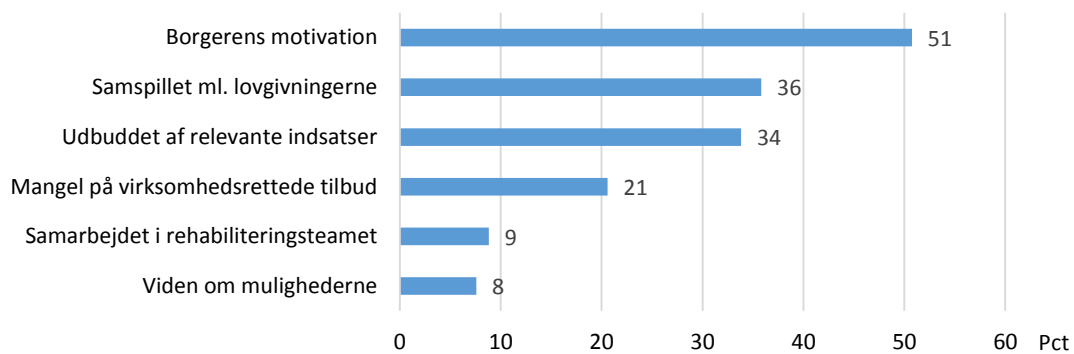
Ligesom i KL's undersøgelse fra 2015, ser jobcentrene det stadig som en udfordring, at lovgivningerne ikke spiller sammen på tværs af forvaltningerne. For 36 pct. af jobcentrene er dette en stor eller en meget stor udfordring, mens kun 7 pct. ikke mener, at dette udgør en udfordring. Især kommenterer jobcentrene på, at de udfordres af, at beskæftigelseslovgivningen er ret og pligt, hvor andre lovgivninger giver mulighed for tilbud.

"Adgangsbillet til ressourceforløb er, at der skal et tværfagligt forløb til, som ikke alene kan løftes via LAB lovgivningen inden for en kortere periode. Så nytter det ikke noget at tilbuddene for ressourceforløbsmodtagere ikke rummer yderligere end de traditionelle LAB muligheder" (KL's spørgeskemaundersøgelse, marts 2016).

Der efterspørges, at der tænkes i tværfaglige indsats og i høj grad, at tilbud i sundhedssektoren styrkes. Lange ventetider er også et punkt, som flere jobcenterchefer nævner som en væsentlig udfordring.

Mangel på relevante tilbud til udsatte personer vurderes af 34 pct. af jobcentrene som en stor eller meget stor udfordring. Samtidig svarer 24 pct., at dette er en lille eller ingen udfordring. Samarbejdet i rehabiliteringsteamet vurderer 66 pct. af jobcentrene som ingen eller en lille udfordring.

Figur 4. Andelen af kommunerne, der angiver, at følgende forhold udgør en stor eller meget stor udfordring for et vellykket ressourceforløb:

Note: "Ved ikke"-besvarelser er frasortet.

Kilde: KL's spørgeskemaundersøgelse, marts 2016

Det tværfaglige samarbejde

Et vigtigt element i ressourceforløbene er tværfaglighed. Derfor er det tværfaglige samarbejde centralt i arbejdet med borgerens udvikling.

Figur 5 viser, at jobcentrene generelt oplever, at samarbejdet på tværs af sektorer og forvaltninger fungerer godt. Dog er der områder, hvor det fungerer bedre end andre. Blandt andet opleves samarbejdet med klinisk funktion som positivt, hvor 82 pct. af jobcentrene vurderer, at samarbejdet går godt eller meget godt. Kun 3 pct. vurderer, at samarbejdet er dårligt.

Det tværfaglige samarbejde med social- og sundhedsforvaltningen vurderes også som velfungerende. Med sundhedsforvaltningen vurderes samarbejdet som godt eller meget godt af 75 pct. af jobcentrene, mens det tilsvarende for socialforvaltningen vurderes af 56 pct. af jobcentrene.

Samtidig betragter en del af jobcentrene samarbejdet med social- og sundhedsforvaltningen som nogenlunde. Samarbejdet med sundhedsforvaltningen vurderes som nogenlunde af 24 pct. af jobcentrene. Tilsvarende vurderes samarbejdet med socialforvaltningen til at være nogenlunde af 37 pct. De udfordringer, som tallene kan dække over, kan blandt andet forklares ud fra hvad, flere jobcentre skriver i de supplerende bemærkninger om ventetider på hjemmevejleder og drøftelser om mentor i forhold til anvendelse af mentor eller socialpædagogisk bistand (henholdsvis beskæftigelse- og serviceloven). Ventetid bliver også understreget som et af problemerne i samarbejdet med socialpsykiatrien.

30 pct. af jobcentrene oplever samarbejdet med børn- og familieforvaltningen som godt eller meget godt. Hver fjerde jobcenter svarer, at de oplever samarbejdet som dårligt/meget dårligt. De oplever blandt andet, at de kan være svære at "hive med" til rehabiliteringsmøderne, og at der er sparsomt fremmøde.

En kommentar lyder:

"Det er i dette felt (red. børn- og familie) vi har været og er mest udfordret på at få det til at fungere, men det går i den rigtige retning. Lovgivning og særligt forskelligrettet fokus gør det svært" (KL's spørgeskemaundersøgelse, marts 2016).

Det er værd at bemærke, at en del jobcentre betegner samarbejdet med de forskellige instanser som nogenlunde. Dette kan indikere, at der ikke er store udfordringer, men at der stadig er et udviklingspotentiale og mulighed for forbedring.

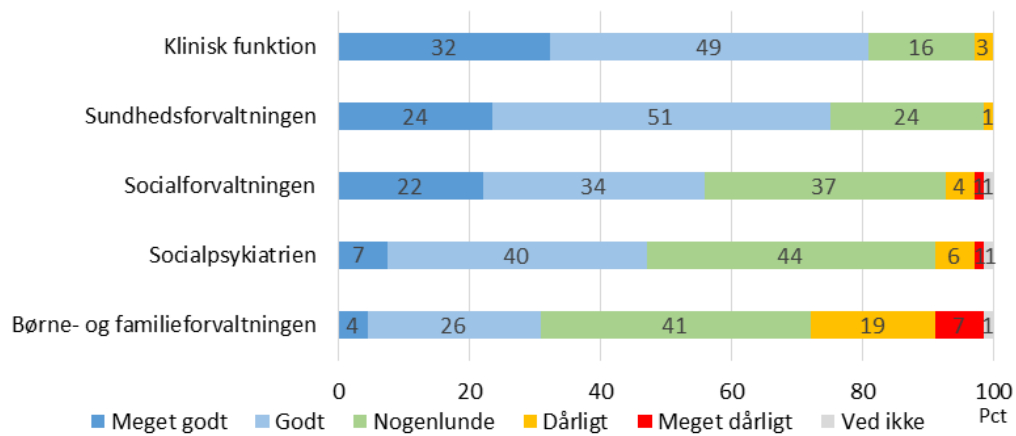
Interessant er det også, at et jobcenter skriver:

"Det er ikke samarbejdet i rehabiliteringsteamet, som er en udfordring, men efterfølgende at få de andre afdelinger til at tage del i ansvaret for deres del i ressourceforløbet" (KL's spørgeskemaundersøgelse, marts 2016).

Kommentaren kan tyde på, at samarbejde kan opfattes i forskellige kontekst; samarbejdet i rehabiliteringsteam eller samarbejde om indsats.

Andre relevante tværfaglige samarbejder, som bliver nævnt af jobcentrene er samarbejdet med leverandører, der beskrives som godt/meget godt, samarbejdet med Ungdommens Uddannelsesvejledning, der beskrives som nogenlunde/godt og samarbejdet med praktiserende læger, hvor manglende forståelse for lovgivning kan være en af udfordringerne samt for hurtige sygemeldinger.

Figur 5. Hvordan fungerer samarbejdet med:

Kilde: KL's spørgeskemaundersøgelse, marts 2016

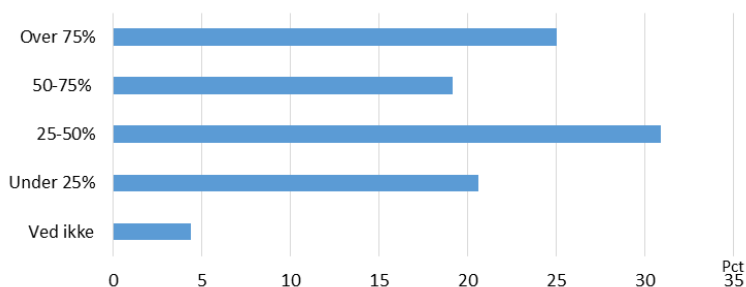
Indsatser på tværs

Registerdata viser, at 68 pct. af borgerne er passive i ressourceforløbet et halvt år inde i deres forløb. Efter et år er tallet 63 pct. Passiv betyder, at borgerne ikke er i et tilbud efter beskæftigelseslovgivningen, men passiv betyder ikke nødvendigvis, at borgerne ikke er i noget tilbud, da de kan være i tilbud i andre forvaltninger og sektorer. Det er ikke muligt via registerdata fra DREAM at indhente oplysninger om tilbud, som ligger uden for beskæftigelseslovgivningen.

I undersøgelsen er der blevet spurgt ind til brugen af tilbud i andre sektorer, for at få et billede af, om de passive ressourceforløbsmodtagere modtager tilbud ud over beskæftigelseslovgivningen.

Figur 6 viser, at antallet af passive ressourceforløbsmodtagere, der er i et ikke-beskæftigelsesrettet tilbud varierer på tværs af jobcentre. Knap halvdelen af jobcentre svarer, at mere end 50 pct. af borgeren er i et andet tilbud end et tilbud i beskæftigelseslovgivningen. Ca. halvdelen svarer, at mindre end 50 pct. af borgerne modtager tilbud fra en anden sektor som eneste tilbud.

Figur 6. Hvor stor en andel af borgere i ressourceforløb, der **ikke** er i et beskæftigelsesrettet tilbud, modtager tilbud fra andre sektorer?

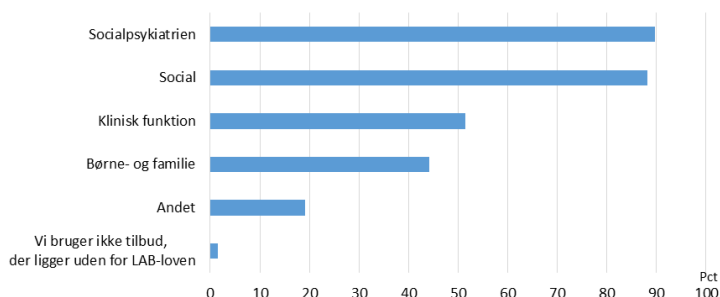
Kilde: KL's spørgeskemaundersøgelse, marts 2016

Jobcentre anvender især tilbud fra sundhedssektoren, socialpsykiatrien og den sociale sektor, når der er tale om andre tilbud end tilbud indenfor beskæftigelseslovgivningen. Et jobcenter skriver:

"Som oftest bliver der iværksat en social, psykiatrisk/sundheds-indsats, der skal bane vejen for en mere beskæftigelsesrettet indsats" (KL's spørgeskemaundersøgelse, marts 2016)

Der er et stort brug af tilbud inden for børne- og familieområdet til trods for, at jobcentre oplever udfordringer i samarbejdet med denne forvaltning. Frivillige og private aktører bliver nævnt i de supplerende bemærkninger, som andre typer af tilbud, der anvendes.

Figur 7. Inden for hvilke sektorer bruger I tilbud, der ligger ud over den beskæftigelsesrettede indsats?

Kilde: KL's spørgeskemaundersøgelse, marts 2016

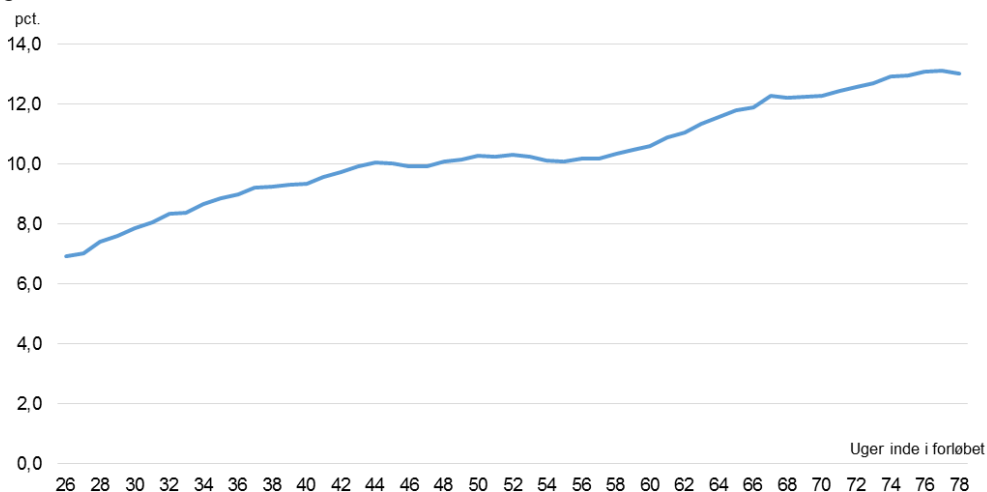
Den virksomhedsrettede indsats

Jobcentrene er blevet spurgt ind til, hvordan de arbejder med den virksomhedsrettede del af indsatsen og deres vurdering af samarbejdet med virksomhederne.

Figur 8 viser den virksomhedsrettede indsats i forhold til det samlede antal forløb på det givne tidspunkt. Den virksomhedsrettede indsats indeholder både offentlige og private løntilskud samt virksomhedspraktikker.

Det ses, at der er en tendens til, at den virksomhedsrettede indsats fylder mere, jo længere ind i forløbet borgeren kommer.

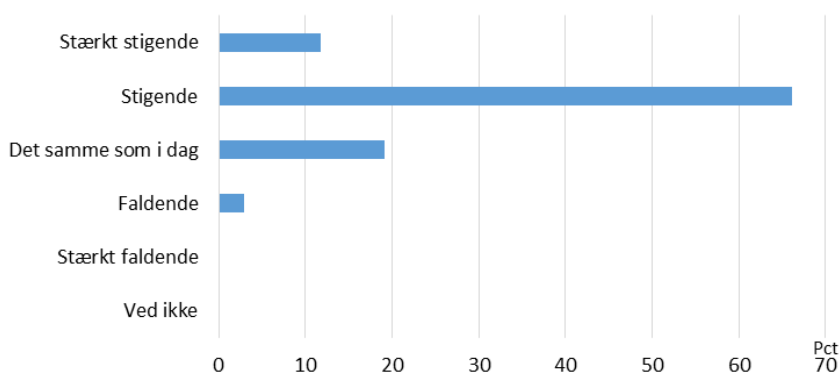
Figur 8. Andelen af virksomhedsrettede forløb ift. alle forløb

Kilde: Egne beregninger baseret på data fra DREAM

Figur 9 viser, at jobcentrene har en stærk tro på, at den virksomhedsrettede indsats vil stige i de kommende år. Hele 66 pct. mener, at udviklingen vil stige og 12 pct. mener, at udviklingen vil være stærkt stigende. 14,7 pct. af borgerne i ressourceforløb, er ifølge jobindsats i praktik eller løntilskud og jobcentrenes besvarelse indikerer, at tallet kan stige fremover.

Figur 9. Hvordan forventer I, at andelen af borgere i ressourceforløb i virksomhedsrettede tilbud vil udvikle sig i de kommende to år i Jeres kommune?

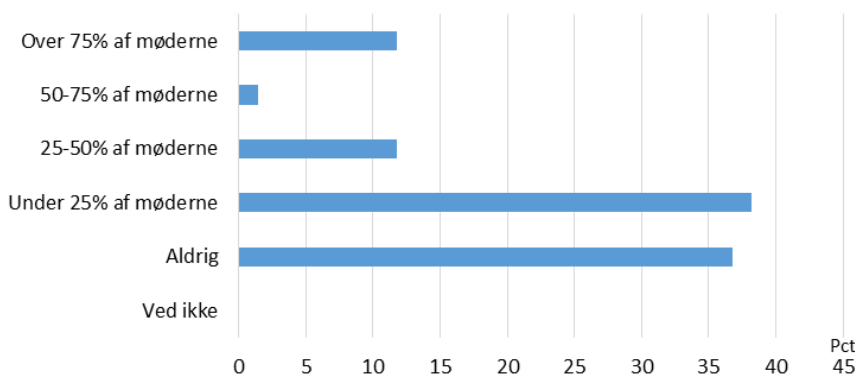

Kilde: KL's spørgeskemaundersøgelse, marts 2016

Figur 10 viser, at virksomhedskonsulenter hos en stor del af jobcentrene sjældent er repræsenteret på rehabiliteringsmøderne. 37 pct. af jobcentrene har aldrig virksomhedskonsulenter med og 38 pct. oplyser, at de deltager på under hver fjerde møde.

Jobcentrene skriver blandt andet i de supplerende bemærkninger, at de forsøger at inddrage virksomhedskonsulenter tidligt i forløbet og at den koordinerende sagsbehandler, der ofte selv har rollen som virksomhedskonsulent, deltager i rehabiliteringsmøderne.

Figur 10. Hvor ofte deltager virksomhedskonsulenter i rehabiliteringsmøderne?

Kilde: KL's spørgeskemaundersøgelse, marts 2016

Figur 11 viser at 42 pct. af jobcentrene er enige eller meget enige i, at der er for få virksomheder, der kan og vil rumme borgere, som er i ressourceforløb og at det er en afgørende barriere i forhold til den virksomhedsrettede indsats. I de supplerende bemærkninger skriver de blandt andet, at det kan være vanskeligt, at finde virksomheder, der vil have borgere i praktik i få timer og at målgruppen kan være svær at inkludere på arbejdsmarkedet:

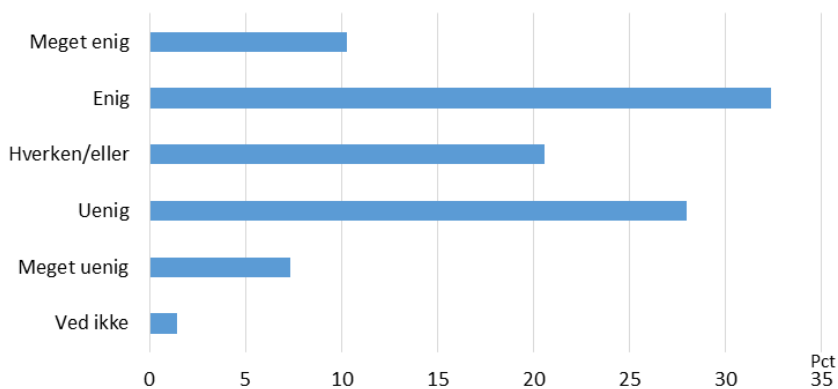
"Det er svært at finde rummelige arbejdsgivere til de svageste i ressourceforløb. Ofte er der tale om forberedende beskæftigelsesforløb, inden de er klar til en egentlig virksomhedspraktik" (KL's spørgeskemaundersøgelse, marts 2016)

"Derudover er det selve lovgivningen for, hvor mange en virksomhed må have i praktik og ofte så vælger virksomhederne naturligt nok den borger, der kan mest" (KL's spørgeskemaundersøgelse, marts 2016).

Hver tredje af jobcentrene er uenige eller meget uenige i, at mangel på virksomhederne er en barrierer. Flere understreger, at det handler om forventningsafstemning og om at motivere og understøtte borgeren i at føle sig tilstrækkeligt modnet til at kunne klare en "indledningsvist blid" beskæftigelsesrettet indsats.

"Når vi taler med virksomhedskonsulenter ved leverandører eller egne virksomhedskonsulenter, er det ikke virksomhederne, der ikke vil samarbejde. Det handler mere om, at vi fra starten af ressourceforløbet får forventningsafstemt med borger, at en virksomhedsrettet indsats er en del af ressourceforløbet. Og denne forventningsafstemning, skal gerne ske under rehabiliteringsmødet også" (KL's spørgeskemaundersøgelse, marts 2016).

Figur 11. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn: Mangel på virksomheder, der vil have borgere i ressourceforløb i virksomhedspraktik eller løntilskud, er en afgørende barriere for den virksomhedsrettede indsats.

Kilde: KL's spørgeskemaundersøgelse, marts 2016

Progression i borgerens sag

Jobcentrene er blevet spurgt ind til om de oplever, at borgerne udvikler sig, både i forhold til at komme tættere på arbejdsmarkedet og til at blive mere selvhjulpne.

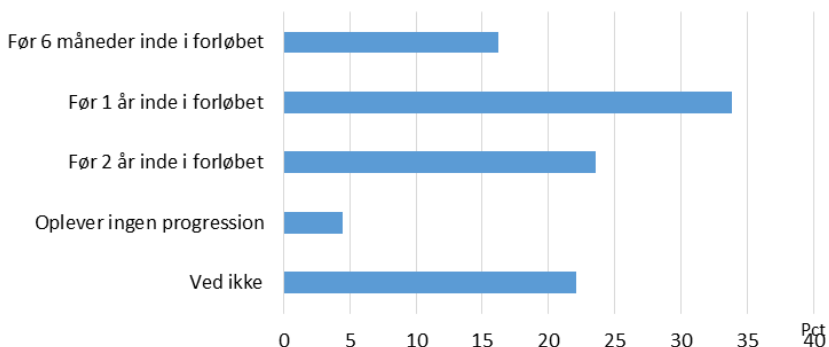
50 pct. af jobcentrene vurderer, at der er tale om progression hos borgerne i forhold til at nærme sig arbejdsmarkedet, allerede inden der er gået et år. Yderligere 24 pct. af jobcentrene vurderer, at der sker en progression inden der er gået to år.

Hver femte jobcenter svarer, at de ikke ved, hvornår det er muligt at se en reel progression, hvilket kan være en indikator på, at sagerne er meget forskellige og at det kan være vanskeligt at vurdere.

Jobcentrene er enige om, at de kan se en progression i forhold til at borgerne bliver mere selvhjulpne.

25 pct. af jobcentrene anvender progressionsmåling i forhold til borgerens udvikling mod arbejdsmarkedet. Nogle jobcentre har udviklet deres egne værktøjer. I de supplerende bemærkninger bliver fx nævnt en progressionstrappe som måler på funktions- og arbejdsevne. Herudover nævnes værktøjer, som er dele af større projekter eller er implementeret i allerede eksisterende it-systemer. Generelt viser kommentarerne, at flere jobcentre er i proces med udvikling og implementering af værktøjer, som kan hjælpe dem i deres arbejde med måling af progression.

Figur 12. Hvor langt henne i et ressourceforløb oplever I oftest, at det er muligt at se en progression for borgeren i forhold til at nærme sig eller komme på arbejdsmarkedet?

Kilde: KL's spørgeskemaundersøgelse, marts 2016

Borgerens motivation

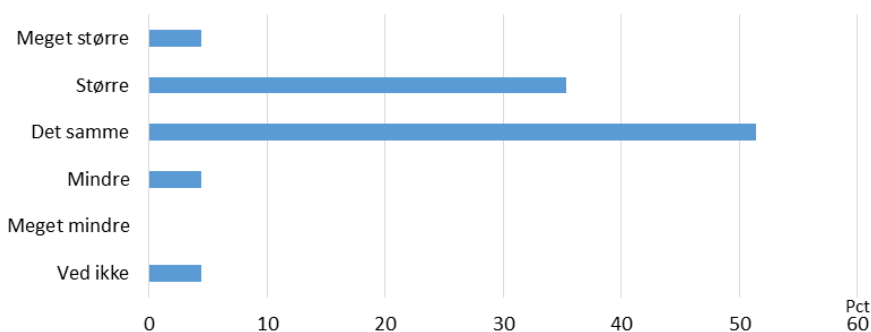
I spørgsmålet om centrale udfordringer (figur 4) er det tydeligt, at borgerens motivation opleves som en stor udfordring for indfrielsen af et vellykket ressourceforløb. Derfor er det relevant at gå i dybden med dele af denne udfordring og blive klogere på, hvordan kommunerne oplever og tager hånd om denne udfordring.

Størstedelen af jobcentrene vurderer, at de borgere, der starter på et ressourceforløb har samme niveau af motivation, som de borgere, der startede på ressourceforløb som de første efter reformens indførelse i 2013. 40 pct. af jobcentrene vurderer dog, at motivationen hos dem, der starter nu, er større eller meget større sammenlignet med borgerne i 2013. Kun 4 pct. oplever en mindre motivation nu. En forklaring kan være, at borgerne er bedre orienteret om mulighederne i et ressourceforløb.

En supplerende bemærkning lyder:

"Vejledningen af borgerne vedr. ressourceforløb siden indførelsen af reformen har medvirket til større forståelse for, at ressourceforløbet er til gavn for borgeren" (KL's spørgeskemaundersøgelse, marts 2016).

Figur 13. Hvordan oplever I motivationen hos borgerne, der starter på ressourceforløb på nuværende tidspunkt sammenlignet med de borgere, der startede på ressourceforløb for tre år siden?

Kilde: KL's spørgeskemaundersøgelse, marts 2016

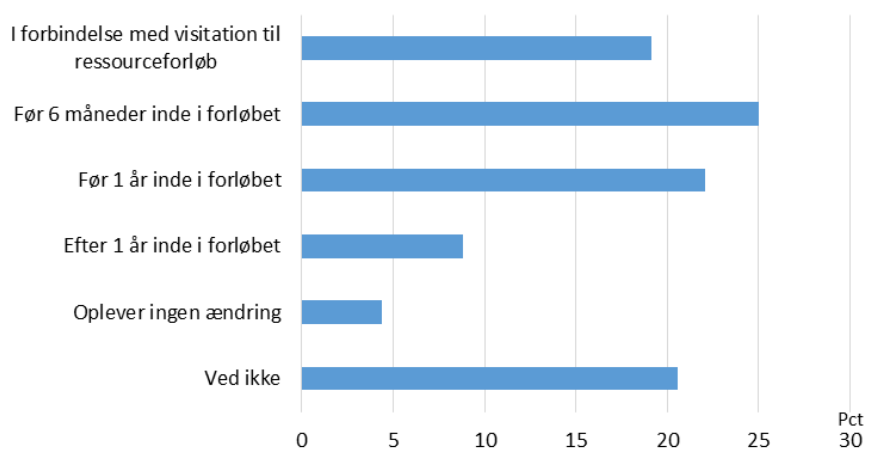
Hvornår i forløbet en borger er motiveret for at indgå i ressourceforløb er forskelligt. Figur 14 viser, at 19 pct. af jobcentrene oplever typisk en positiv ændring i borgerens motivation for at komme på ressourceforløb allerede i forbindelse med visitationen. En fjerdedel oplever den i løbet af de første seks måneder, mens 22 pct. af jobcentrene typisk oplever en positiv ændring inden for et år i forløbet.

Jobcentrene understreger, at det er meget individuelt og afhængigt af borgerens forventninger inden sagens behandling i rehabiliteringsteamet, hvilket kan forklare, hvorfor 21 pct. af jobcentrene har angivet 'Ved ikke'. Hvis borgeren forventer en førtidspension, kommer motivationen ofte først senere inde i ressourceforløbet.

Jobcentrene oplever, at det kræver en særlig indsats at ændre borgerens indstilling til ressourceforløb, hvis borgeren ikke har været motiveret fra ressourceforløbets begyndelse. Nogle jobcentre svarer, at det kun er enkelte borgere, som bliver *"helt opgivende ved tanken om ressourceforløb"* og at det kun er få, som ikke vil medvirke. Borgernes motivation har stor opmærksomhed i jobcentrene og 60 pct. svarer, at de anvender konkrete redskaber og metoder for at fremme denne del. Det kan blandt andet være gennem motiverende og coachende samtaler, udvikling af informationsmateriale til borgerne og ved uddannelse af medarbejdernes kompetencer.

"Intensive samtaleforløb, forløb i grupper og bevidst arbejde med medinddragelse og ansvar for egen plan fremskønner motivationsprocessen, er vores oplevelse" (KL's spørgeskemaundersøgelse, marts 2016).

Figur 14. Hvornår i ressourceforløbet oplever I typisk en positiv ændring i borgerens motivation for at indgå i ressourceforløbet?

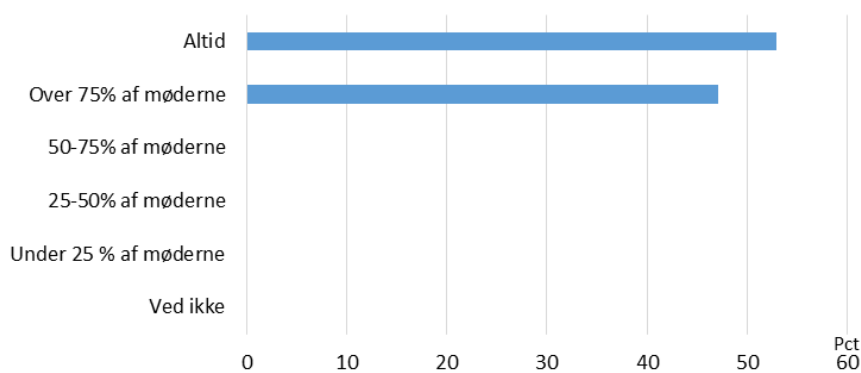
Kilde: KL's spørgeskemaundersøgelse, marts 2016

Rehabiliteringsmødet i praksis

Jobcentrene har besvaret en række spørgsmål om rehabiliteringsmødernes form og deltagere. 53 pct. svarer, at borgeren altid deltager på rehabiliteringsmøderne, og de sidste 47 pct. svarer, at borgeren deltager på mere end 75 pct. af møderne. Det vidner om, at jobcentrene er opmærksomme på, at borgerne skal inddrages fx ved deltagelse i rehabiliteringsmøderne, når det er muligt. Som oftest deltager 5 eller flere fagpersoner til rehabiliteringsmødet ud over borgeren. Rehabiliteringsteamet favner således forskellige fagligheder, som det er tiltænkt.

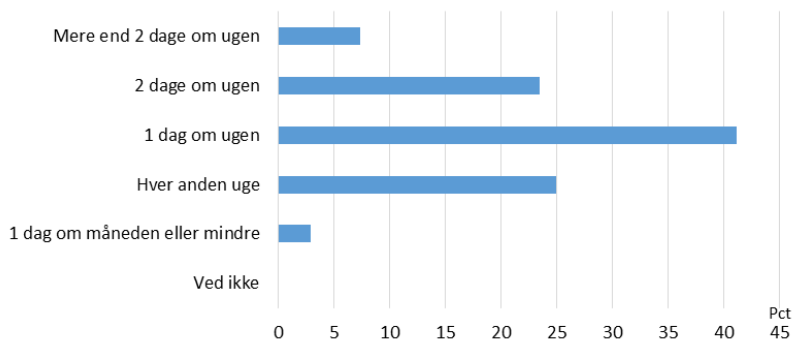
41 pct. svarer, at de holder rehabiliteringsmøde én gang ugentligt. Variationen af antal møder vil være afhængig af kommunens størrelse og borgere i målgruppen. Der afsættes som oftest 45-60 min til hver borgersag på møderne.

Figur 15. Hvor ofte deltager borgeren i rehabiliteringsmøderne?

Kilde: KL's spørgeskemaundersøgelse, marts 2016

Figur 16. Hvor ofte mødes I, i rehabiliteringsteamet (talt i hele dage)?

Kilde: KL's spørgeskemaundersøgelse, marts 2016

Forventet effekt af ressourceforløbene

I undersøgelsen fra 2015 spurgte KL om jobcentrenes forventninger til de afsluttede ressourceforløb. Det samme spørgsmål blev stillet i denne undersøgelse og sammenligner man svarene fra 2015 med svarene fra 2016, er det tydeligt, at forventningerne til effekten er de samme.

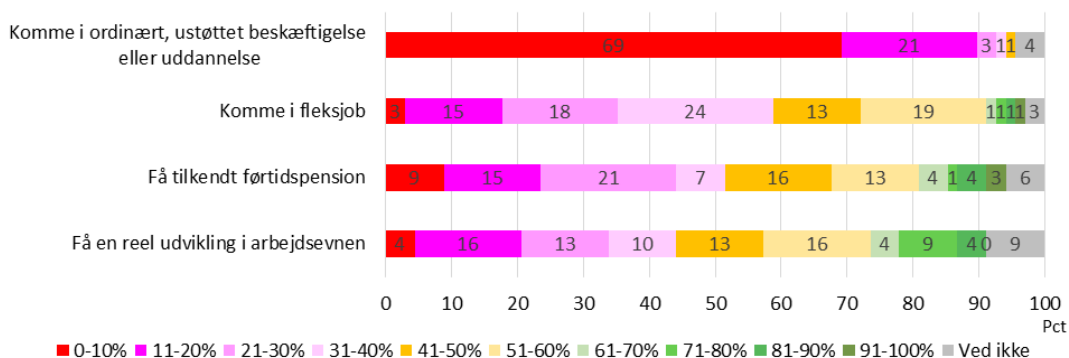
Svarene viser, at størstedelen af jobcentrene forventer, at mindre end hver 10. borger kommer i ordinær, understøttet beskæftigelse eller uddannelse. Samtidig forventer 26 pct. at et større antal borgere vil blive selvforsørgende. Tallet er interessant, når man ser på data for afsluttede ressourceforløb, hvor 3 pct. er blevet selvforsørgende. Forklaringen kan eventuelt findes i, at man forventer at være blevet klogere på målgruppen og virkningsfulde indsatser. Samtidig tager det også tid at få borgerne i denne målgruppe ud på arbejdsmarkedet.

Hver tredje jobcenter svarer, at de tror at over 50 pct. af borgerne i ressourceforløb får tilkendt førtidspension, hvilket svarer til de aktuelle tal, hvor 55,4 pct. af de afsluttede forløb er endt med førtidspension.

Spørgsmålet om forventet effekt har været vanskeligt for jobcentrene at svare på. Mange har understreget dette i kommentarerne. Et jobcenter har skrevet følgende:

"Det er vanskeligt at fastsætte en præcis forventning, men der er tale om borgere, som har komplekse problemer og derfor er det en succes, når borgeren efter et ressourceforløb opnår mulighed for fleksjob eller revalidering, hvis ordinært understøttet beskæftigelse ikke kan opnås" (KL's spørgeskemaundersøgelse, marts 2016).

Figur 17. Hvor mange procent af de personer, der får tildelt et ressourceforløb, forventer du vil...

Kilde: KL's spørgeskemaundersøgelse, marts 2016